

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 12 kwietnia 2016 r.

Pozycja 301

POSTANOWIENIE z dnia 5 kwietnia 2016 r. Sygn. akt Ts 325/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mirosław Granat – przewodniczący i sprawozdawca
Andrzej Rzepliński
Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Szpitala Specjalistycznego w K. w sprawie zgodności:

art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121) z:

- 1) art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 2 i art. 84 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 2 października 2015 r. (data nadania) Szpital Specjalistyczny w K. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121; dalej: ustawa) z art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 oraz z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 2 i art. 84 Konstytucji.

Rozpatrywana skarga konstytucyjna została sformułowana w związku z następującą sprawą. Skarżący zawarł umowę o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne ze spółką z o.o. (dalej: spółka). Na podstawie tej umowy spółka przyjęła od skarżącego zamówienie na zlecenie udzielania świadczeń zdrowotnych. Świadczenia te polegały na zagwarantowaniu opieki zdrowotnej pacjentom skarżącego w ramach dyżurów medycznych, według potrzeb skarżącego. Miejsce ich wykonywania stanowiły oddziały Szpitala Specjalistycznego w K. Spółka zobowiązała się przy tym do wykonywania świadczeń zdrowotnych określonych w umowie przez lekarzy posiadających odpowiednie kwalifikacje, których dane osobowe zostały zamieszczone w załączniku do umowy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w K. (dalej: ZUS) wydał decyzje stwierdzające objęcie z urzędu pracowników skarżącego obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi, tj. ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym, z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych ze spółką (decyzje z czerwca 2013 r.). Skarżący wniósł odwołanie od powyższych decyzji. Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z czerwca 2014 r. oddalił odwo-

łanie złożone przez skarżącego. Sąd Apelacyjny w K. (dalej: Sąd Apelacyjny) oddalił apelację skarżącej jako nieuzasadnioną (wyrok z maja 2015 r.). Orzeczenie to doręczono skarżącemu 3 lipca 2015 r.

W ocenie skarżącego zakwestionowany przepis przez to, że nakłada na pracodawcę obowiązek opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne za pracowników od prawidłowo zawartych przez nich umów cywilnoprawnych z podmiotem trzecim, wprowadza niezgodne z Konstytucją ograniczenie wolności działalności gospodarczej. Zaskarżona regulacja nie spełnia bowiem przesłanki ograniczenia tej wolności, jaką jest ważny interes społeczny i jest sprzeczna z zasadą proporcjonalności (art. 22 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji). Podniósł on także, że zróżnicowanie sytuacji prawnej podmiotów w zależności od tego, czy są pracodawcami, czy zleceniodawcami narusza art. 32 ust.1 Konstytucji. Cechą wspólną pracodawcy i zleceniodawcy jest bowiem, jak wskazuje skarżący, zatem wprowadzenie różnego ich traktowania nie może być usprawiedliwione rodzajem umowy zawartej z pracownikiem czy zleceniobiorcą.

Zaskarżona regulacja stanowi także w przekonaniu skarżącego niezgodną z Konstytucją ingerencję w sferę jego praw majątkowych, ponieważ powstanie obowiązku uiszczenia daniny publicznej nastąpiło bez woli i wiedzy podmiotu zobowiązanego oraz wynika z niedostatecznej określoności tego przepisu (naruszenie art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 2 i art. 84 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i art. 60 oraz art. 65 i art. 66 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.). Skargom konstytucyjnym niespełniającym tych warunków, a także skargom, co do których zaistniały okoliczności przewidziane w art. 77 ust. 3 ustawy o TK z 2015 r., Trybunał odmawia nadania dalszego biegu.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji warunkiem merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej jest wykazanie przez skarżącego, że w związku z wydaniem przez organ władzy publicznej ostatecznego orzeczenia na podstawie zakwestionowanego w skardze aktu normatywnego doszło do naruszenia przysługujących skarżącemu praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym. Uprawdopodobnienie przez skarżącego naruszenia jego praw lub wolności jest zatem przesłanką konieczną dla uznania dopuszczalności skargi konstytucyjnej. Wobec powyższego Trybunał Konstytucyjny obowiązany jest zbadać, czy istotnie w niniejszej sprawie doszło do naruszenia wskazanych przez skarżącego praw konstytucyjnych.

W ocenie Trybunału analizowana skarga konstytucyjna jest oczywiście bezzasadna. Powyższa konstatacja przesądza, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r. o jej niedopuszczalności.

Trybunał podkreśla, że, jak wynika z treści zaskarżonego art. 8 ust. 2a ustawy, przesłanką ustalenia odpowiedzialności pracodawcy za składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu umowy o dzieło zawartej przez jego pracownika z podmiotem trzecim jest wykazanie, że w ramach takiej umowy pracownik ten wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Jak wynika z ustaleń poczynionych w tym zakresie, zarówno organ rentowy, jak i sądy orzekające w sprawie skarżącego nie miały wątpliwości co do tego, że przesłanka ta (stanowiąca element stanu faktycznego sprawy) została spełniona.

Biorąc pod uwagę, że Trybunał Konstytucyjny jest „sądem prawa”, a nie „sądem faktu”, sformułowane w skardze zarzuty dotyczące prawidłowości ustaleń przyjętych za podstawę

orzekania w tym zakresie w sprawie skarżącego nie mogą zostać rozpoznane. Ocena prawidłowości dokonanych ustaleń oraz wydanych orzeczeń nie należy bowiem do kognicji Trybunału.

Trybunał jednocześnie podkreśla, że skarżący zawierając umowę ze spółką nie tylko miał świadomość, komu zostanie powierzone świadczenie usług będących jej przedmiotem, ale wręcz sam o tym zdecydował, zamieszczając w załączniku do umowy nazwiska swoich pracowników. Gdyby skarżący nie chciał, aby wykonawcami umowy zawartej ze spółką byli jego pracownicy, umieściłby odpowiednie zastrzeżenie w treści umowy.

Wobec powyższego trudno uznać za zasadne stanowisko skarżącego, w myśl którego niekonstytucyjność zakwestionowanych regulacji polega na nałożeniu obowiązku zapłaty składek ubezpieczeniowych na podmioty, które zawarły umowy cywilnoprawne, lecz nie mają wpływu lub wiedzy na temat tego, komu faktycznie zostanie powierzone wykonanie zawartej umowy. Argumentacja skarżącego przedstawiona w skardze konstytucyjnej nie wystarcza do stwierdzenia, że umowy cywilnoprawne zawarte przez niego ze spółką faktycznie nie służyły obejściu przepisów dotyczących obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Wręcz przeciwnie, stan faktyczny, na tle którego doszło do ukształtowania sytuacji prawnej skarżącego w zakresie zobowiązania go do opłacenia składek z tytułu zawartych umów cywilnoprawnych, świadczy o jego świadomym i intencjonalnym działaniu. Jednocześnie, zakwestionowane regulacje wskazują na racjonalność ustawodawcy, który przewidział takie sytuacje i zapewnił ochronę pracowników przed obchodzeniem prawa i ich pokrzywdzeniem.

Trybunał stwierdza ponadto oczywistą bezzasadność sformułowanego rozpatrywanej skardze konstytucyjnej zarzutu naruszenia wynikającej z art. 22 Konstytucji wolności prowadzenia działalności gospodarczej. Jego uzasadnienie sprowadza się do konstatacji, że nałożenie na skarżącego obowiązku zapłacenia składek na ubezpieczenia społeczne w związku z umową cywilnoprawną zawartą w ramach prowadzonej działalności narusza jego wolność prowadzenia działalności gospodarczej, gdyż uniemożliwia mu dokładne skalkulowanie obciążeń finansowych związanych z prowadzeniem tej działalności.

W tym kontekście Trybunał przypomina, że obowiązek uiszczania danin publicznych (w tym także obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne opłacanych przez pracodawcę) znajduje swoje bezpośrednie zakotwiczenie w przepisach Konstytucji (przede wszystkim w art. 84), a zatem samo jego wprowadzenie nie może być rozważane w kategoriach ograniczania przysługujących danemu podmiotowi praw lub wolności konstytucyjnych. W rozpatrywanej sprawie zasada wolności działalności gospodarczej nie jest zatem adekwatnym wzorcem weryfikacji konstytucyjności zakwestionowanego przepisu. Za pozbawione podstaw należy bowiem uznać łączenie obowiązku daninowego z ograniczaniem wolności działalności gospodarczej. Przesłanki dopuszczalnego ograniczania wolności wyrażonej w art. 22 Konstytucji odnosić należy do działań jej adresatów związanych z samym podejmowaniem określonego rodzaju działalności, nie zaś do konkretnych warunków (także finansowych) jej prowadzenia (por. postanowienie TK z 5 października 2010 r., Ts 41/07, OTK ZU nr 3/B/2011, poz. 193).

Trybunał Konstytucyjny zwraca także uwagę na to, że formułując w rozpatrywanej skardze konstytucyjnej zarzut niezgodnej z Konstytucją ingerencji w jego sferę majątkową skarżący odwołuje się do niejednoznaczności zaskarżonego przepisu, który – w jego ocenie – nie definiuje w sposób jasny i precyzyjny adresata obowiązku wynikającego z tej regulacji.

Trybunał stwierdza w związku z tym, że nieprecyzyjne brzmienie lub niejasna treść przepisu nie stanowią *per se* o jego niekonstytucyjności. Niejasność i nieprecyzyjność przepisu mogą uzasadniać tezę o jego niezgodności z Konstytucją, o ile są tak daleko posunięte, że wynikających z tego rozbieżności nie da się usunąć za pomocą zwyczajnych środków mających na celu wyeliminowanie niejednoznaczności w stosowaniu prawa (zob. postanowienie TK z 27 kwietnia 2004 r., P 16/03, OTK ZU nr 4/A/2004, poz. 36). Niemniej, skoro Sąd Najwyższy w uchwale z 2 września 2009 r. (sprawa II UZP 6/09) uznał, że na podstawie art. 8 ust. 2a

ustawy pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy, to nie można zarzucać braku jasnej wykładni zaskarżonego przepisu.

Okoliczności powyższe stanowią – zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r. – podstawę odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.